

ÇOCUKLARI ÖLÜMÜN ERİŞEMEYECEĞİ BİR YERLERDE SAKLAMALI

Dr. Ayten GÖRGÜN SMITH

Khas Yayın koordinatörü

Bazen saklanamıyor işte... Haberciler çok iyi bilir, içinde çocuk unsurunun olduğu haberi yazmak en zordur. Hele de çocuk kaybolmuş, tacize, tecavüze uğramış, bir cinayete ya da bir olaya tanık olmuş, yaralanmış ve en fecisi de ölmüş ise...

Zaman: Geçen yıl

Başroldekiler: 1,5-3,5 yaş arası çocuklar

1 Şubat

Muharrem Taş, Van Gürpınar'da yüksek ateş ve öksürük ile başlayan hastalığının gece ağırlaşması, yolların kardan kapalı olması, ailesinin hastaneye götürememesi ve çağırdıkları sağlık ekiplerini gelmemesi nedenleriyle yaşamını yitirdi.

16 Mart

Ece Su Yılmaz, İstanbul Sirkeci’de arabalı vapura girerken vapurun hareket etmesiyle aracın denize düşmesi sonucu yaşamını yitirdi.

4 Nisan

Ahmet Nedim, İstanbul Eminönü’nde annesiyle vapura binerken pusetinden kayarak denize düştü, denizden 20 saat süren çalışmanın ardından çıkarılabildi, yoğun bakımda idi, yapılan tedavilerle hayatı tehlikeyi atlattı.

5 Nisan

Pamir Dikdik, İstanbul Zekeriyaköy’de kayboldu, 30 saat süren arama çalışmalarının ardından yan evin havuzunda ölü bulundu.

Onlar kara meleğin ele geçirdiklerinin sonuncusu olsalar idi; ah keşke...

İnternette şu an bir gezinin. Ne yazık ki, Edirne’den Kars’a çöplükte ölü bulunan ya da kendisinden haber alınamayan kayıp birçok çocuk haberine rastlayacaksınız.

Haberciler çok iyi bilir, içinde çocuk unsurunun olduğu haberi yazmak en zordur. Hele de çocuk kaybolmuş, tacize, tecavüze uğramış, bir cinayete ya da bir olaya tanık olmuş, yaralanmış ve en fecisi de ölmüş ise. Haberi yazanın da okuyanın da içini dağlar bu tür haberler... Nefes alamayacak gibi olursunuz, ailelerinin ocakları söner, toplumun karnının ortasına da kocaman bir delik açılır.

Acı taze iken yapılan her teselli acıyı bir kat daha artırmış. Sosyal medyada, bloglarda, web sitelerinde yazılmış haber üzerine yeniden haber yapıyor ya da yorumlar yazıyoruz, kendimizi teselli eder gibi. Ne var ki, bu küçük söz ve yazı lokmacıklarının hissettikleri öyle büyük ki, yutulacak cinsten değil:

“Pamir’in ailesi Alevi.”

“Pamir’in babası Gezi olaylarına katılmış.”

“Pamir üçüncü köprü inşaatına yakınında kayboldu, yeni bir Taksim Gezi ayaklanması bahanesi.”

“Arama ekibiyle konuşurken Pamir’in babası kameramanlara ‘çekiyor musunuz?’ diye sordu.”

“Hangi kaybolan çocuk için canlı yayına geçilmiş bu ülkede ki, işin içinde bir iş var.”

“Öbür kaybolan ve ölen çocukların cam can değil mi?”

“Bu çocuk sonradan atılmış buraya.”

“Pamir’in babasının çocuğu ile söyledikleri akla şüpheleri getiriyor.”

“Çocuk o yüksek çiti aşp nasıl bahçeye geçti?”

“Pamir’in bahçede son kez görüldüğü 9:43’ten babasının aramaya çıktığı 10:06’ya kadar ne oldu?”

Ön yargı, yafta, ötekileştirme ve cevaplanmayı bekleyen sorular.

Peki neden?

İnsanın kendi doğrudan deneyimlerinin ötesinde gerçekleştirenlere bilmeye ihtiyacı var, çünkü.

İnsan, kendini emniyete almak, olayların kontrolünde olduğunu bilmek ve hayatın her şeye rağmen yaşamaya değer olduğu dürtüsüne güvenmek için tanık olamadığı olgu/olaylar hakkında haberdar olmak ister, çünkü.

İnsan, haberi okur; okuduğu ile ilgili bir kaniya varıp, bu kaniyayı da bir an evvel kendi hafıza raflarından uygun bulunduğu bir yere yerleştirmek iste, çünkü.

Haber akışı kesintiye uğradığında ise insanın içine karanlık çöker, endişe başlar.

İnsan, “farkındalık açlığı” denen “aşırma” fazına geçer ve yanılışmalara başlar.

Toplumlara haberi tedarik eden bir sistemdir kitle iletişim araçları, gazetecilik mesleği ise haberin can suyudur.

Muharrem, Ece Su, Ahmet ve Pamir’in ölüm haberlerini ilk önce gazeteciler yazdılar. Gazeteciler olay yerine gittiler, haberi yerinde, kaynağından almaya çalıştılar. Gazetenin görevidir; okurun haberle ilgili kafasındaki soru işaretlerini cevaplarını bularak yazı, ses ve görüntüyle temizlemek.

Gazetecilerin yazdığı bu haberler editöryel bir süreçten de geçti. Yani haberlere dengeli, düzeyli, her sese yer veren, sıfatlardan arındırılmış gibi *sağduyu* ile tamlık, doğruluk gibi *doğruluk ayarı* yapıldı. Yapıldığı halde, gerçeğin fragmanlarında cevaplanmamış sorular asılı olarak bekliyorlar. Bu da okurun yanılışma halinde kalmasına neden oluyor.

Bir de düşünün dijital dünyada haberci olmayan biz bireysel habercilerin; Pamir’in gerçekliğinin olduğu mekan ve zamana gitmeden sırf sanal ortamda edindiğimiz haberler üzerinden yeniden haber üreterek, yorum yaparak -ki bunların çoğu editöryel süreçten de geçmiyor- kafadaki soruları cevaplamak yerine soruları çoğaltıyoruz, gerçek çarpıtılıyor.

Teselli etmeye ve teselli olmaya çalışırken okurun o haberle ilgili zihni bulamaç haline geliyor. Merhum çocukların aileleriyle empati kurmak, kendini yakın görmeye çalışmak yerine kendisini o ailelerden ayırmasına, gerçeği yadsımaya neden oluyor.

Okurun gönülsüz haberi kaldırdığı hafıza rafında sallanan rafta şimdi şunlar yazıyor. “İhmalkar özellikleriyle bu aileler benden farklıdır, öyleyse onlar öncelikle ocağına ateş düşmüş aile değil, benim karşı tarafıma geçmiş, ötekilerdir.”

Dijital dünyada klavyelerimizin ya da telefonlarımızın tuşlarını özellikle çocuk haberi ya da yorum yazmak için tıkırdatırken gözünüzün önüne bu levha gelsin: “Oysa ağızları süt kokuyordu Muharrem, Ece Su, Pamir’in. Soğuk sulara teslim oldular... Zamansız... Ve haberi duyan herkesin yüreğinden üç minik kuş göçüp gitti, o an...”

Not: Yazının bu yazısı 9 Nisan 2014’te www.diken.com.tr de yayınlanmıştır.